

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Anstro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 "
pe 1/4 an 5 "
pe 1 lună 2 "
N-ril de Duminecă pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscrisuri nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

DE CE?!

„Budapesti Hirlap“ a găsit și pricina răului din statul ungar și leacul. Răul e că în școlile maghiare nu se pune destulă grijă pentru ca să ni se altoiască în suflet sentimente patriotice, car tămăduirea poate veni numai dela acțiunea culturală politică a statului.

Cu acest prilej numitul ziar în numărul său dela 20 c. face și mărturisiri prețioase privitoare la desconsiderarea pe d'oparte de care Românii au parte când ar fi vorba să fie și ei împărtașiți — în școală — de binefacerile obștești, ear pe de altă parte arată greutățile ce întâmpinăm când vorba e de-o funcție publică. Recunoaște d'asemenea calitățile superioare a le tinerilor români și puterea lor de muncă și luptă.

Scorie anume:

„De zece ani Slovaci n'au școli medii și chiar cele pe cari li-au avut, au fost de scurtă durată și de scurt efect. Cu toate acestea panslavismul crește! Dintre elevii români cel puțin cincizeci de procente umblă în școli maghiare a căror spirit patriotic stă mai presus de ori-ce îndoială. Cu toate acestea, cele 50% de elemente patriotice nicăieri nu le poți descoperi. Dincontră, Russii Sirienii și Branștii au ieșit din școli maghiare!

„Ce poate fi dar cauza, că cu toate mijloacele sale instructive și morale, școala maghiară nu poate să transforme pe tinerii români, sârbi ori slovaci cel puțin într'atâtă, ca după-ce ajung în mediul național să nu rupă cu tot ce școala maghiară li-a altoit în suflet ca prime condițiuni ale patriotismului? Merită să ne ocupăm de această chestie mai ales pentru-că nici administrațiunei școlare nici profesorilor nu li-a venit în minte că față de copilul român, sârb ori slovac ar trebui să se pună pe alt teren, decât față de cutare Fekete József ori Balog Péter, pentru-că tocmai din cauza naționalității lor, aceia au în sufletul lor ceva ce școala și profesorul lasă gol și mai târziu în acest gol încolțesc principii și idei cari în chip nespus de repede scot din suflet ceea-ce credeam că școala maghiară a altoit pentru totdeauna.

După ce face o paralelă între sârbăria de cărțurari români de pe vremea lui Rákoczy și despre belșugul d'acum, când „inteligența română și sasă din Ardeal azi mâne este de calitate superioară celei maghiare“, face tabloul mizeriei cu care luptă Românul până e în școală, arată cum, cu toate acestea, dăm 'nainte, așa că:

„Lupta de mai bine de jumătate secol între aceste două elemente (Români și Maghiari) se întoarce în defavorul maghiarismului. Românimea năpădește nu numai ca o masă, nu meric, ci și ca element de civilizație intră tot mai adânc nu numai în văile locuite de Maghiari, ci și în

orașe. Ear curentul acesta pustiitor nu se va opri de sine. Nici societatea maghiară ardeleană care se destramă nu-l va pune stavilă! Cine să-l și oprească în năvala sa dacă nu acțiunea politică culturală a statului național-maghiar?

Cum crede „Budapesti Hirlap“ să se pernească această acțiune culturală politică, n'o spune. Dăm însă cu socoteala. Tot pe calapodul vechiu: prin altoirea sentimentului patriotic, — după-ce întâiu s'ar confiea, se înțelege, școlile confesionale.

Lasă că merge însă greu de tot cu această confiscare, lasă că banii nu sunt destui nici pentru ridicarea școlilor necesare între Unguri, lasă că și de-ar fi bani, ei trebuiesc pentru alte scopuri mult mai urgente, dar să presupunem că sunt și bani și s'ar face și o lege radicală în vederea acțiunii culturale-politice urgentă de ziarul budapestan: s'atunci ce cred colegii nostri maghiari? Cred că de azi până mâne ni-au făcut o apă cu ei?

Dar a spus-o și Bartha Miklós, nu de mult: Ungurii să se mulțămiască dacă în naționalități au deșteptat și produs comunitatea de sentimente. Comunitatea etnică este peste puțină.

Comunitatea de sentimente nu se poate ajunge însă câtă vreme în învățământul maghiar și în viața publică a țării există răul semnalat chiar de „Budapesti Hirlap“, care recunoaște că ori-cât de talentat, Românul nu progresaază pe terenul vieții publice numai fiind că e — Român! Comunitate de sentimente între Unguri și naționalități numai așa se poate, dacă încetează ori-ce acțiune agresivă, ori-ce tendență politică cu scop de a ne încălci firea, căci a se distruge ceea-ce este elementar în noi, și așa e cu neputință.

Nu le rămâne deci concetățenilor nostri maghiari decât să ceară guvernului acțiuni cari să ducă la egala îndreptățire și la adevărata înfrățire. Elementul ce atât de năvalnic a ajuns și în orașe, pătura cultă română, le va fi atunci aliat valoros și nici decât un element de civilizație de care ziaristii maghiari ar avea motiv să se sperie și alarmeze.

Congresul mare al sârbilor în Belgrad. La începutul verii se va ține în Belgrad un congres mare al ziaristilor sârbi din Croația, Dalmația, Bosnia și Herțegovina și din Ungaria de Sud. La congres se afirmă că va fi reprezentată și presa cehă și rusă. Acest congres încât va vrea să fie contrapunctul congresului ținut de ziaristii slavoni, la care se știe că a fost în preponderanță spiritul conservativ catolic și cel sloven. După cum se vestește, se va pertracta asupra organizării presei sârbe din Austria și Ungaria, deși convocatori au declarat că ținta congresului este apărarea intereselor economice și culturale ale sârbilor.

La congregație.

Adunarea generală a congregațiunii comitatului Arad e convocată pe Miercuri în 20 Aprilie 1902 st. nou.

Când rugăm pe această cale pe toți membrii români ai reprezentanței comitatense, să participe la această adunare tot-odată la orașul cunoscut că în prezina adunării, adică Marți în 29 Aprilie st. n. a c., seara la 8 ore, vom ținea în hotelul „Vass“ consfătuire asupra obiectelor, ce se vor desbata în adunarea congregațiunii.

Mihail Velciu

Traian Vașan.

Episcopul român aradan.

Sub titlul de mai sus „Arad és Vidéke“ (dela 20 c.) publică, la loc de frunte, următoarele:

Mult stimat d-le Redactor!

Aflu că e mai practic și mai potrivit pentru importanța cauzei ca șirele prezente să le public în stimatul D-Tale ziar, decât într'un ziar din capitală, deoarece-ce astfel cei interesați din ziarul acesta pot lua informațiuni mult mai ușor decât din presa budapestană.

Fără multă introducere pot să spun, că în cercurile guvernamentale se privește cu mare interes în fața alegerii pentru moștenirea regretatului episcop Goldiș. Și anume, pentru-că alegerea aceasta va fi pentru unghiulară și directivă ca guvernul ce atitudine să ia pentru regularea chestiei naționale ajunsă deja urgentă. Elementele conducătoare ale Românilor și a celorlalte naționalități au putut deja să vadă și până acum, din desbaterile Dietei, câte plângeri întemeiate și recriminări s'au formulat din partea diferitelor partide maghiare pentru directivele pline de ură adevărată și dușmănie ce tot mai mult și mai temerar se manifestă în presa și școala naționalităților în contra statului și națiunii maghiare. Și asta e cauza pentru care nu numai în Dietă, dar și în afară de aceasta, în cercuri intime se urgencează într'una și li se fac imputări lui Széll și Wlassics: cum pot să rabde încă și mai pe departe munca de sobol ce îndeosebi ultraștii valahi, puși în soldă străină, comit așa zicând în fața noastră.

Ei bine, după câte știu din izvor autentic, Széll și-a dat cuvântul, că înainte de a lua măsuri decisive legale pentru rezolvarea chestiei naționale, vrea să aștepte să vadă pe cine vor alege episcop la Arad, în cel mai important scaun episcopesc român.

Aici sunt foarte bine informați despre calitățile personale, despre intențiunile politice și mai ales naționale ale celor mai cu vază candidați: Hamsea și Mangra. Cunosc trecutul lui Mangra, legăturile lui cu liga și cu bărbații fruntași cari l'au ajutat cu sume mari; se știe esact în ce foi intransigente a scris și ce a scris. Și — acum se poate spune fără discrețiune — regretatul Goldiș, care se bucura de bunăvoința și încrederea guvernului, a pierdut acestea în momentul când pe Mangra l'a numit vicar episcopesc la Oradita (eroare: Mangra a fost ales de sinod!), deși se știe că fericitul episcop, bun Român și bun patriot, nu putea să scape de sub îndatoririle luate prealabil când cu încheierea pactului și că în tinereții din urmă i-a părut foarte rău pentru ărsul acesta, lucru din care nu făcea secret aici.

După ce spune că umblând pela Budapesta, vicarul Oradiei Mart a căutat să risipească „nedumeririle“ — ori mai bine neadeverurile și calomniile ce „informatoriul“ din Arad (unde s'a fabricat și scrisoarea de mai sus) respândeau și răspândesc despre dînsul, — dar că nu a reușit să câștige încrederea guvernului, cu toate că deputații bihorentii sunt mari prietini și l'au recomandat nu se poate mai bine, scrisoarea termină promițând că va reveni asupra candidaturii dlui Hamsea... pe care, nu ne îndoim, îl va recomanda cu toată căldura ca și astfel să se învedereze cuminiția și naționalismul d-lor Dr. Rațiu și Dr. Murșan, cari susțin și ei candidatura dlui Hamsea și combat pe vicarul Mangra.

DIN ROMÂNIA.

Dela Academie. Vineri după amiază la orele 1 și jum. Academia Română a ținut ședință solemnă, sub presidenția d-lui Iacob Negruzzi, asistat de dl Dim. Sturdza, secretar general.

Dl Dr. C. Istrati și-a desvoltat discursul de recepțiune în sinul Academiei, vorbind despre Ioan Ghica.

Intr'o înălțătoare cuvântare, dl Dr. Istrati a reamintit figura marelui bărbat, al cărui loc în Academie îl ocupă d-sa astăzi insistând mai cu seamă asupra activității lui științifice.

Dl Dr. Istrati a citit, între altele, numeroase pagini alese din operele științifice ale lui Ioan Ghica și a terminat exprimându-și deplina mulțumire că dorințele lui Ion Ghica sunt îndeplinite: astăzi țara noastră în cea ce privește activitatea bărbaților ei pe tărîmul științei, ocupă un loc de cinste printre celelalte țări.

Dl Dim. Sturdza, secretar general, din partea Academiei, răspunde d-lui Dr. Istrati.

Unul din marile merite ale lui Ion Ghica zice d-sa, a fost că ar fi putut ocupa cu onoare un loc în ori care din cele trei secțiuni ale academiilor noastre.

Dl Sturdza arată apoi pe scurt, activitatea literară, sociologică, politică și diplomatică a marelui bărbat. Este o mare cinste pentru dl Istrati, că ocupă în sinul acestei Adunări locul lui Ioan Ghica; d-sa îl ține însă cu onoare. Lucrările științifice ale d-lui Dr. Istrati, chiar înainte de a fi membru al Academiei, l-au pus în rîndul puținilor noștri bărbați cari au muncit pentru propăgirea științei.

Termină, urînd d-lui Dr. Istrati ca și de aci înainte să aibă același spor în muncă și dragoste pentru știință.

Ședința publică se ridică la orele 2 și trei sferturi.

Te-deum. Duminecă dimineața, cu ocazia aniversării proclamării regatului și nașterii M. S. Regelui, s'a ținut la Mitropolie la orele 10 jum., un te-deum la care au asistat toți d-nii miniștrii aflați în Capitală președinții curților de casație și apel, primul președinte al tribunalului, dl primar al Capitalei cu consiliul comunal, ofițerii generali ai superiori, precum și toți directorii și șefii de serviciu dela toate autoritățile.

Onorurile militare li-au făcut o companie: reg. 4 Ilov 21 cu musică și drap.

Căile ferate Ungare.

Mersul Trenurilor.

— In vigoare dela 1 Octombrie 1901. —

Pleacă din Arad:**Spre Oradia**

Tren de persoane	la orele	5.10 a. m.
Tren accelerat	"	8.18 a. m.
" de persoane	"	11.20 a. m.
" mixt	"	3.56 p. m.
" accelerat	"	4.21 p. m.
" de persoane	"	9.35 p. m.

Spre Ardeal:

Tren de persoane	"	6.35 a. m.
" accelerat	"	12.11 p. m.
" până la Soborșin	"	2.04 p. m.
" de persoane	"	4.30 p. m.
" accelerat	"	7.28 p. m.

Spre Timișoara:

Tren de persoane	"	6.20 a. m.
" mixt	"	11.56 a. m.
"	"	5.— p. m.

Spre Seghedin

Tren de persoane	"	7.12 a. m.
"	"	4.09 p. m.

Spre Brad

Tren de persoane	"	6.25 a. m.
" mixt	"	12.06 p. m.
" până la B. Sebiș	"	5.20 p. m.

Soseso la Arad:**Dela Budapesta.**

Tren de persoane	"	6.05 a. m.
" mixt	"	9.10 a. m.
" accelerat	"	12.51 p. m.
" de persoane	"	3.55 p. m.
" accelerat	"	7.11 p. m.

Dinspre Ardeal.

Dela Soborșin	la orele	6.50 a. m.
Tren de persoane	"	10.50 a. m.
" seara	"	2.30 p. m.
" Dela Radna după amiază	"	2.30 p. m.
" Tren accelerat	"	4.06 p. m.

Dela Seghedin

Tren mixt seara	"	8.38 p. m.
" de persoane	"	7.06 p. m.

Dela Brad

Tren de persoane	"	8.— a. m.
" mixt	"	11.03 a. m.
" de persoane seara	"	6.36 p. m.

245/1902. tkvi sz.

Arverési hirdetmény kivonata.

A m.-radnai kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Gerik Akim berzovai, lakos végrehajthatónak, Dohanzsie Luonné és társai, berzovai lakos végrehajtást szenvedettek elleni 133 kor. 98 fill. és jár. iránti végrehajtási ügyében a m.-radnai kir. jbiróság területén lévő, a berzovai 146. sz. tjkvben A I 1., 2. 4., 5. rsz. 307, 308, 779, 1272, 1096. hrszámu külsőség és utána járó A I 6., 7. rsz. erdő és legelő illetőségre 578 kor. és a berzovai 561 tjkvi A I 1. rsz 927 hrszámu ingatlanokra 139 korona megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1902. évi május hó 26-ik napján d. e. 9 órakor a Berzova községében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10⁰/₀-át, vagyis 57 korona 80 fill. illetve 13 kor. 40 fillért készpénzben, vagy az 1881: LX. törvényezék 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Mária-Radna, 1902. márcz. 12-én.

Kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóságtól.

Polgár,
kir. albiró

758 1-1

Spre binevoitoare luare aminte!

Avem onoare a aduce la cunoștința Onor. public român din Arad și provincă, că ne-am arangiat cu totul din nou

atelierul de croitorie

in Arad strada bisericii (Templom-uteza), pregatim tot felul de haine bărbătești și de copii. Croiul după ultima modă. Comandele se efectuează grabnic și cu cea mai mare promptitudine.

Pe seama mult Onorațiilor preoți prăgătim reverenți conform prescriptelor.

Legătură directă cu primele fabrici de stoffe din străinătate.

Regându-ne de sprijinul Onoratalui public român.

Semnăm cu stimă:

Iosif Vue și Francisc Dengelegi,

croitorie de haine bărbătești

in Arad, vis-à-vis de poșta. 752 1-10

Fondat 1840.

Fondat 1840.

STEINITZER N.

Prăvălie de materii de văpsit, zugrăvit și de lacuri exclusiv.

Arad, piața Andrássy Nr. 3. 754 1-5

Lack de cea mai bună calitate pentru padiment și lack cu luciu pentru parchet.

Vapsea,
Firnaș,
Carbolineu,

Terpentin,
Uleiu de in,

Șerlack,
Brunolin,
Cleiu.

Toate necesariile pentru tâmplărie. Pensule. Modele pentru pereți. Deposit bogat de materialuri de specialitate. Comanda din provincie se execută punctual.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 217.

Cruce dublă electro-magnetică

vindecă și inviorază sub garanție

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli și uituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftelor de mâncare, răceală la mâini și picioare, reuma podagră ischias, udulul în pat, influinza, în somnia epilepsia circulația neregu-

lată a sângelui și multor altor boale care la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inusirea acestui aparat este că vindecă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omenesc binefacătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de alta parte e cel mai bun scut contra imbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurării că acest aparat vindecă boale vechi de 15 ani.

In cancelaria mea se află atestate incurse in toate părțile lumii cari prănesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat.

Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă indeosebi.

624 -68

Prețul aparatului mare e fl. 3, sau Cor. 6. — folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e fl. 2, sau Cor. 4. — folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:

Albert Müller, Budapesta, V., str. Vadász 42. K
colțul str. Kálmán.

Cel mai plăcut și cel mai bun preparat pentru văpsirea părului este

MELANOGENE

de culoare neagră și brunetă. — In timp de câteva minute prin acest excelent și nesticăcios preparat se pot văpsi în culoare neagră sau brunetă: părul, barba și mustața. — Această culoare e permanentă și nu se poate deosebi de culoarea naturală; nu se murdărește și nu se poate spăla nici cu săpun nici cu apă caldă.

E nesticăcios și întrebuițarea e foarte simplă. Prețul preparatului e: 2 cor. 80 fileri. Preparatul, care

face părul blond,

ori-cărui păr, în câte-va minute, îi dă atât de plăcuta culoare blond-aurie, în culoarea inului, cenușie sau de ori-ce culoare dorită, fără-ca să atace părul. — Prețul: o sticlă 1 cor., o sticlă mare 2 coroane.

Foștiți a fi cu atențiune la marca de patentă!

TEA HAJDU

este un preparat probat în nenumărate cazuri pentru boale de pept și plămâni.

Se poate folosi cu cel mai bun succes în contra tusei, durerii de gât, răgușelii, în contra tusei măgărești, îngrețșării, în contra tuturor boalelor de pept; în contra imbolnăvirii de gât, laringe, plămâni, în contra respirațiunii grele, a boalei de pept și a astmei etc.

Prețul: 50 fileri.

698 17-

SPIRT CONTRA REUMEI

(spirtul „Markócs“)

se vinde în preț de 1 coroană.

S'a dovedit ca un preparat excelent în cazuri de boale de reumă, de cangrenă, amorteșirea mușchilor, zburări de nervi, de crucea spinării, de junghieri, paralisii, amorteșirea de mușchi și vine, precum și pentru inviorarea pielii etc. La slăbire din pricina bătrâneții, precum și la oboselile turiștilor, înainte și după ture mai lungi, ajută mult prin ungerea (frecarea) cu acest preparat (numai în exterior). S'a probat în cazuri nenumărate.

Gutori FÖLDES KELEMEN,

apotecă și laborator chimic

Telefon 111.

în ARAD.

Telefon 111.